

Právní ochrana databází je institut poměrně specifický pro evropský právní prostor. Základní požadavek na zajištění ochrany databází jsou zakotveny směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 96/9/ES, o právní ochraně databází. Tato směrnice, která byla implementována do zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), rozlišuje dva základní režimy ochrany databází. Dle zákona je databáze souborem nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. Rozlišujeme tzv. originální databáze ve smyslu § 2 odst. 2 Aut. Z., a kreativní databáze¹, na které se hledí jako na autorské dílo, a dále zvláštní práva pořizovatele databáze, neboli „*sui generis*“ databázová ochrana.

Originální databáze je označena za souborné dílo ve smyslu autorského zákona jeho [§ 2 odst. 2](#), který zní: „*Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem a jejíž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují. Fotografie a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní ve smyslu věty první, jsou chráněny jako dílo fotografické.*“ To, co je zde tedy chráněno, je **způsob organizace a řazení dat**, který musí být originálním jedinečným produktem tvůrčí činnosti autora. To platí rovněž pro kreativní databázi, která je specifickým případem sborníku ve smyslu [§ 2 odst. 5 Aut. Z.](#) Rozdíl mezi kreativní a originální databází spočívá v nezbytném vkladu při její tvorbě. Vzhledem k tomu, že v tomto smyslu je databáze (její struktura a systém řazení dat) chráněna jako autorské dílo, náleží jejímu autorovi všechna práva a povinnosti s tímto související (doba ochrany, osobnostní a majetková práva, zákonné licence a předpokládané výjimky atd.).

Sui generis databázová ochrana je specifickým institutem práva duševního vlastnictví. V autorském zákoně je upravena v [§§ 88 – 94](#). Tato ochrana je v první řadě ochranou investice vložené do vzniku databáze. Samotná data v databázi uložená chrání tedy zprostředkovaně. Ochrana svědčí pořizovateli databáze² tehdy, pokud **pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze představuje kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad**. Podstatný vklad může být v podobě finančních, časových nebo jiných prostředků. Pořízením obsahu se rozumí prostředky vynaložené přímo se získáním dat. Nejde tedy například o náklady na pořízení přístroje, který data měří, ale až o samotné vkládání dat do databáze (např. digitalizace – přepis ze starých kartoték do elektronických databází by již taková investice být mohla). Ověřením se rozumí investice do kontroly správnosti zaznamenaných údajů. Předvedením pak investice do vytvoření možnosti přístupu k údajům v databázi. Může tedy jít jak o náklady na umístění databáze na web, nebo například o náklady na naprogramování API skrz kterou je možné k údajům přistoupit. Co přesně znamená pojem „podstatný vklad“ není možné obecně říci a každý případ je třeba posuzovat individuálně. Doba trvání ochrany je 15 let od pořízení nebo zpřístupnění databáze, ale prodlužuje se kontinuálně o dalších 15 let při každém novém podstatném vkladu.

¹ Specifické případy chráněné dle § 2 odst. 5 Aut. Z.

² Pořizovatel databáze je fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost pořídí databázi, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba. Můžeme tedy říct, že je to taková osoba, která určila účel vzniku databáze a poskytla prostředky k jejímu vzniku.

Samotná sui generis ochrana databáze pak spočívá v tom, že pouze pořizovatel databáze má právo na vytěžování nebo na zužitkování celého obsahu databáze nebo její kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části a právo udělit jinému oprávnění k výkonu tohoto práva. Omezení tohoto jinak absolutního práva spočívá v umožnění využívat nepodstatné části databáze (přesné podmínky jsou určeny v § 91 Aut. Z.). Otázku toho, co je kvantitativně nebo kvalitativně podstatná část, je opět třeba řešit individuálně při každém konkrétním případě. Zároveň zákon přináší možnost využití bezúplatných zákonných licencí, díky kterým může oprávněný uživatel vytěžovat nebo zužitkovávat i podstatnou část obsahu databáze, jestliže je to buď pro jeho osobní potřebu, nebo pro vědecké a vyučovací účely, nebo pro účely veřejné bezpečnosti a autoritativní aplikace práva.